

16.01.2019

## MÄLUMÄNGU KÜSIMUSED (Väike-Maarja Gümnaasium)

1. 12. jaanuaril tähistas sünnipäeva üks Eesti minister. See vasakpoolse erakonna poliitik nimetati ametisse 2. mail 2018. Ta on lõpetanud Vinni-Pajusti Gümnaasiumi, Tartu ja Londoni Ülikooli. Aastatel 2005–2008 töötas rahandusministeeriumis, 2008–2009 Swedbankis. 2011–2017 oli ta Poliitikauuringute Keskuse Praxis tervisepoliitika programmi analüütik. Tema ministriameti vastutusvaldkonnas on näiteks töötuskindlustus, võrdne kohtlemine. **Kellest on jutt?**

2. Mesilased tapavad nende tarusse tunginud herilase, kogunedes umbes pooleks tunniks suure tiheda pallina tema ümber. **Mis see on, mis herilase tapab?**

3. Kuulete laulu pealkirjaga "Kuldne põld". Esitajaks on eesti naislaulja, kes andis 2012.aastal välja samanimelise albumi. Tegemist on *cover*'iga. Laulu originaalpealkiri on „Fields of gold“ ja esitaja briti meeslaulja, kes esineb 12.juunil 2019 Tallinnas, Saku Suurhallis. **Küsime nii originaallaulu esitajat kui ka eestikeelse versiooni esitajat.**

4. Moodne viievõistlus on spordiala, mis mitmevõistlusena kombineerib viit spordiala. Kolm spordiala on järgmised: murdmaajooks (toimub maastikul 3000 meetri pikkusel rajal), vehklemine (kõik võistlejad kohtuvad omavahel, veheldakse ühe torkeni), laskmine (lastakse 20 lasku 4,5 mm õhupüstolist). **Millised on need kaks ülejäänud ala?** Vihjeks võime öelda, et ühe ala raames läbitakse 200 meetrit ja teise raames 350-450 meetrit.

5. Eesti Vabariigis on esmaseks isikutunnistuseks ID-kaart. Kuna ID-kaart on nii oluline dokument, siis on sellel mitmeid turvaelemente. Näiteks värvi muutev lõvi kujutis, reljeefne Eesti kaardi kujutis, hologramm. Ühe turvaelemendina on ID-kaardile kantud mikrokirjas katkend ühest luuletusest. Luuletuse autor on Eesti kirjanik ja poliitik. Tema sulest on ilmunud ka "Viimse reliikvia" laulutekstid. **Mis on luuletuse nimi ja kes on sõnade autor?**

6. 2018.aastal ilmus muinasjuturaamat, mis on kirjutatud 12 tuntud inimese heateona. Selle raamatu müügist saadav tulu jõuab Tallinna Lastehaigla Toetusfondi kaudu Tallinna Lastehaiglas viibivate lasteni. **Mis on raamatu pealkiri?**



7. 1979. aastal tõi McDonalds turule ühe uue eine, mis pole sellest alates müügiliidrite esikümnest lahkunud. Eine sisu on aastate jooksul küll tuntavalt muutunud kuid sellele vaatamata on eine jäänud üheks küllastajate lemmikuks. **Mis eine?**

8. **Kes on pildil?** Tema sünninimi on Vernor Winfield MacBriare Smith IV ja ta on sündinud 30. aprillil 1990. aastal. Ta on välja lasknud kolm studioalbumit: “2”, “Salad Days” ja “This Old Dog”.

9. 1949. aastal hakati neid tootma Lätis, nimeks oli siis “Mazulis”. Neid toodeti käsitsi 1970. aastateni, mil Lätis paigaldati esimene tootmisliin. Eestis valmistati neid “Eskimo” jäätise liinil. Nõukogude poodidesse jõudsid nad 1950. aastail ja muutusid kiiresti kultustooteks. Ka Muhv hoidis just neid oma autokülmpakis. Mujal maailmas neid eriti ei tunta. **Millest jutt?**

10. 2014. aastal leiti Hiinas Xinjiangi uiguuri autonoomses regioonis ca 3200 aastat vana rõivaese, mille näol võib olla vanima omataolise maailmas üldse. Varasemalt neid Euroopas ja Aasias ei kantud. Arheoloogide hinnangul võtsid need kasutusele nomaadid, et paremini omi igapäevaseid asju ajada. **Millise rõivaesemega on tegu?**

11. Eesti Filmiajakirjanike Ühingu aasta filmi auhind ehk .... on auhind, mida Eesti Filmiajakirjanike Ühing annab aasta parimaks Eesti filmiks tunnustatud filmile. 2018. aastal sai auhinna film "Seltsimees laps". **Mis auhinna nimi sobib punktiiride asemele?**

12. See on seiklus-videomäng, mille arendaja ja avaldaja on Rockstar Games. Mängu tegevus toimub 1899. aastal ja peategelaseks on Arthur Morgan, kes kuulub Dutch Van der Linde jõuku. Mäng tuli välja 26. oktoobril 2018 ja müüs esimesel nädalal rohkem eksemplare, kui samast seeriast pärit eelmine mäng seitsme aastaga kokku. **Mis videomäng?**

13. **Kes laulab?**

14. **Milline Eestiski eetris olnud telesaade on ainus küsimärgiga lõppenud pealkirjaga saade, mis on juhtinud USA hooaja telereitingut?** Eestis juhtis saadet Hannes Võrno.

15. Plitvice on rahvuspark, mis asub ühes Euroopa riigis. Park on tuntud oma kaunite järvede poolest. Alates 1979. aastast kuulub ta ka UNESCO maailmapärandi nimistusse. **Millises riigis asub Plitvice rahvuspark?**



16. Millist Ameerika mandril olevat riiki proovis Saksamaa 1917. aasta algul saadetud Zimmermanni (nime saanud Saksa välisministri Arthur Zimmermanni järgi) telegrammiga esimesse maailmasõtta Keskriikide poole meelitada?

17. Ühinemiskiriku looja Sun Myung Mooni ja tema lese Hak Ja Han Mooni üheks olulisemaks traditsiooniks on massilaulatuste korraldamine. Neid hakati korraldama 1960ndate algul ning aastate jooksul on need muutunud üha suurejoonelisemaks. Näiteks laulatati aastal 2009 selles kirikus korraga 20 000 inimest, 2013 aastal 3500 paari ja 2017 aastal 4000 paari. **Mis riigis need pulmad aset leidsid?**

18. Ootsipalu orus Põlvamaal, Röpina vallas, asuvad Ootsipalu hiiglased. Tegemist on Eesti kõige kõrgemate puudega, hariliku kuuse ja hariliku männiga. Ootsipalu harilik mänd on saanud ühe märkimisväärse tiitli. **Mille poolest on Põlvamaal asuv mänd eriline?**

19. Sellesse vabatahtliku organisatsiooni kuuluva inimese kavatsused peavad olema omakasupüüdmatud. Ta peab olema Eesti Vabariigi kodanik või elanud Eestis elamisloa alusel üle ühe aasta. Vabatahtlik ei tohi olla omanud/omada rohkearvuliselt seksuaalpartnereid, sh raha eest. Samuti ei tohi naised, kellel on parasjagu menstruatsioon toetada sel hetkel vabatahtlikuna abivajajat. Selleks, et aidata selles organisatsioonis teisi peab heategija olema vähemalt 18-aastane ja kaaluma 50kg. **Kes on see vabatahtlik?**

20. See populaarne 2006. aastal valminud Eesti film on tekitanud palju kõneainet ropu sõnakasutusega ning Prangli saarel tekitas juba filmi avalause vaatajates ärevust. Taheti koguni elekter välja lülitada. Filmi režissöör on Rasmus Merivoo, kes esitles filmi lõputööna Tallinna Ülikoolis. Filmis mängis ka Indrek Ojari. **Mis filmiga on tegu?**

21. Sellele rahaühikule viidatakse kui Eesti esimesele oma rahale. 30. novembril 1918. aastal võttis Ajutine Valitsus selle kasutusele. Rahaühiku kasutamine lõpetati 1927. aasta mais vastu võetud Rahaseadusega, mis hakkas kehtima 1. jaanuaril 1928. **Mis rahaühik oli sellel perioodil Eestis kasutusel?**

22. Jamaica on riik ja saar Kariibi meres. See piirneb põhjas Kuubaga ja idas Haiti saarega. Jamaica kliima on troopiline, kuum ja niiske. 13.-28. veebruaril 1988 Kanadas Calgarys toimusid XV taliolümpiamängud, millel osales esimest korda ka Jamaica. **Mis spordialaga Jamaica antud taliolümpialmängudelt osa võttis?**

23. Kolhoos oli Nõukogude Liidus põhiliselt põllumajanduse või kalandusega tegelev (ühis)majand. Ametliku versiooni järgi oli tegemist vabatahtlikul ühinemisel põhineva ühistuga, kus tootmisvahendid ja töö olid formaalselt ühiselt kolhoosnike omand ja ainult maa kuulus riigile. ENSV ajal tegutsesid ka riiklikud põllumajandusettevõtted. **Kuidas neid kutsuti?**

24. Eestis on see lind üldlevinud haudelind, kelle arvukust hinnatakse 30 000 – 50 000 paarile. Ta saabub Eestisse maikuu keskpaiku ja lahkub augusti keskel või kuu teisel poolel. Rännates üksi või paarikaupa. Eestis ei ole selle linnu nimi kuulunud ainult linnule, vaid 1965-1973 tegutses ka samanimeline bänd, mille liikmed olid Henno Käo, Lauri Nebel, Taivo Linna ja Eino Mäelt. **Nimetage selle linnu ja bändi ühine nimi.**

25. Mullu, 18. juunil võitsid Eesti epeenaised Euroopa meistrivõistlustel Novi Sadis kolmikvõidu. Eestlannad murdsid sellega ligi sajandi pikkuse ootuse, sest viimati võtsid eestlased olümpiaalal kolmikvõidu 1922. aastal, kui kodusel tõstmise MM-il said kaalukategoorias 67,5kg Alfred Neuland, Eduard Vanaseeme ja Voldemar Noormägi kolmikvõidu. **Kes on need kolm epeenaist, kes võitsid Novi Sadis kolmikvõidu?**



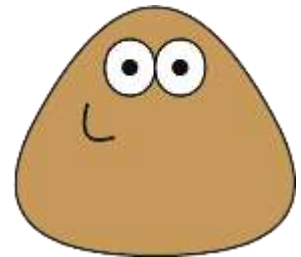
26. "Kalevipoega" peetakse üheks eesti kirjanduse olulisimaks teoseks ning selle motiive on hiljem kasutanud mitmed kunstnikud, heliloojad ja kirjanikud. "Kalevipojast" on tuntud tegelased siil, Olevipoeg, Alevipoeg, Soome sepp ja Linda. Samuti teame, et kogu sisu räägib Kalevipojast, kuid **mis oli Kalevi poja nimi?**

27. **Kes on pildil?** (1. nov 1878 - 15. aug 1925). Ta oli Eesti pedagoog ning maalikunstnik, kelle peamiseks kunstivooluks oli ekspressionism. Tema kunstiteosed on praegu ka KUMU-s näitusel.



28. See maailma kõige kiiremini kasvav mäestik kulgeb edela-kirde suunas, kõrgusega kuni 3754m. Selles Mäestikus asuvad näiteks Foxi liustik ja Franz Josefi liustik. **Mis mäestikuga on tegemist ja kus see asub?**

29. Selle mängu tegelane meenutab ilma käte ja jalgadeta kolmnurkset "kartulit". Selle mängu eesmärk on arendada vastutusvõimet ja loovust, pannes tegelane riidesse, toita teda, käia temaga poes jne. **Kes on see kolmnurkne tegelane?**



30. **Mis filmist on lugu pärit?**

Lisaküsimus:

**Nimetage ühe minuti jooksul võimalikult palju Mendelejevi tabeli elemente.(Lühendid ei lähe arvesse**

Vastused:

1. **Riina Sikkut**(2p)
2. **Soojus** (mesilased kannatavad kõrgemat temperatuuri kui herilased)(2p)
3. **Sting** /Gordon Matthew Thomas Sumner (1p), **Maarja** /Maarja-Liis Ilus (1p)
4. **Ujumine**(200m)(1p) ja **ratsutamine**(350-450m)(1p)
5. **Paul-Erik Rummo** (1p), **“Me hoiame ühte”** (1p)
6. **„Urmelid ja kaksteist heategu“** (2p)
7. **Happy Meal** (Lasteeine)(2p)
8. **Mac DeMarco**(2p)
9. **Kohuke**(2p)
10. **Püksid**(2p)
11. **Neitsi Maali**(2p)
12. **Red Dead Redemption 2** (2p)
13. **Bob Dylan**(2p) (“Knocking on heaven’s door)
14. **“Kes tahab saada miljonäriks?”** (2p)
15. **Horvaatia**(2p)
16. **Mehhiko**(2p)
17. **Lõuna-Korea**(2p)
18. **Maailma kõrgeim harilik mänd**(2p)
19. **Doonor**(2p)
20. **“Tulnukas ehk Valdise pääsemine 11 osas“**(2p)
21. **Eesti mark**(2p)
22. **Bobisõit**(2p)
23. **Sovhoosid**(2p)
24. **Peoleo**(2p)
25. **Katrina Lehis**(1p), **Kristina Kuusk**(1p) ja **Julia Beljajeva**(1p)
26. **Sohni**(2p)
27. **Konrad Mägi**(2p)
28. **Lõuna-Alpid**(1p), **Uus-Meremaal**(1p)
29. **Pou**(2p)
30. **Shrek** (2p) (“All Star” Smash Mouth)